

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Enkele opmerkingen over art. 1:85 BW en HR 5 juli 2024

Weijers, H.J.

Citation

Weijers, H. J. (2025). Enkele opmerkingen over art. 1:85 BW en HR 5 juli 2024. *Juridische Berichten Voor Het Notariaat*, 2025(3), 10-12. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/4256830>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/4256830>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

12. Enkele opmerkingen over art. 1:85 BW en HR 5 juli 2024

H.J. WEIJERS

Op grond van art. 1:85 BW is de ene echtgenoot naast de andere voor het geheel aansprakelijk voor de door deze ten behoeve van de gewone gang van de huishouding aangegane verbintenissen. In zijn arrest van 5 juli 2024, ECLI:NL:HR:2024:1027 heeft de Hoge Raad de reikwijdte van deze wetsbepaling nader verduidelijkt. Daarnaast heeft de Hoge Raad antwoord gegeven op de vraag wanneer de rechtsvordering met betrekking tot het vorderingsrecht dat een schuldeiser jegens de niet-handelende echtgenoot heeft op grond van art. 1:85 BW, is verjaard. In dit artikel worden beide aspecten van het arrest nader besproken.

I. Inleiding

De wetgever heeft in art. 1:85 BW een wettelijke aansprakelijkheid in het leven geroepen ten aanzien van de zogenaamde *niet-contracterende* echtgenoot voor de verbintenissen uit overeenkomsten die ten behoeve van de gewone gang van de huishouding zijn aangegaan door de andere, de wel *contracterende* echtgenoot. Indien deze wetsbepaling van toepassing is, betekent dit dat beide echtgenoten hoofdelijk aansprakelijk zijn jegens de schuldeiser (art. 6:6 e.v. BW). Dit is vanzelfsprekend gunstig voor de schuldeiser, want hij kan in dat geval twee personen aansprakelijk stellen en zich – indien nodig – op hun beide vermogens verhalen (art. 3:276 BW). Art. 1:85 BW maakt onderdeel uit van titel 6 van Boek 1 BW en is daarom van toepassing op alle echtgenoten, ongeacht hun huwelijksgoederenregime. Uit de aard van het wetsartikel – een bepaling ten gunste van bepaalde schuldeisers van de echtgenoten – vloeit voort dat het *dwingend recht* betreft; echtgenoten kunnen daarvan in bijvoorbeeld de huwelijkse voorwaarden niet afwijken (Asser/Kolkman & Salomons 1-II 2023/166). Hierbij zij opgemerkt dat art. 1:85 BW ook van toepassing is op geregistreerd partners (art. 1:80b BW). Het wetsartikel is echter niet op samenwoners van toepassing (HR 10 mei 2019, ECLI:NL:HR:2019:707, r.o. 3.5.2).

Het is in het algemeen niet geheel duidelijk welke verbintenissen ten behoeve van de gewone gang van de huishouding worden aangegaan. In de wet is slechts opgenomen dat in ieder geval verbintenissen die voortvloeien uit de door de contracterende echtgenoot als werkgever ten behoeve van de huishouding aangegane arbeidsovereenkomsten daaronder vallen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een butler, een chauffeur en een tuinman. Deze voorbeelden tonen al aan dat daarvan in een doorsneehuishouden geen sprake zal zijn. Toch betekent dit niet dat art. 1:85 BW een dode letter is; zeker in het licht van het nog te bespreken arrest van de

Hoge Raad van 5 juli 2024 zal blijken dat de relevantie van dit wetsartikel juist is toegenomen.

In dit artikel wordt in de eerste plaats aan de hand van de literatuur kort stilgestaan bij de vraag op welke verbintenissen art. 1:85 BW van toepassing is. In de tweede plaats wordt het arrest van de Hoge Raad van 5 juli 2024, ECLI:NL:HR:2024:1027 behandeld. Het artikel sluit af met een conclusie.

II. De reikwijdte van art. 1:85 BW

In deze bijdrage ligt de focus op de reikwijdte van art. 1:85 BW, aangezien onder meer dit punt centraal staat in het in de volgende paragraaf te bespreken arrest. Een bespreking van de achtergrond en de ratio van art. 1:85 BW blijft daarom buiten beschouwing. Zie daarover bijvoorbeeld recent H.J. Weijers, ‘De aansprakelijkheid van de niet-contracterende echtgenoot op grond van art. 1:85 BW’, *MvV* 2024, p. 270-272 en E.J.M. Cornelissen in «*JPF*» 2024/119, p. 886-888.

Bij de beantwoording van de vraag naar de reikwijdte van art. 1:85 BW moet eerst worden opgemerkt dat het in dit wetsartikel gaat om het begrip ‘de gewone gang van de huishouding’. In art. 1:84 BW is een regeling neergelegd inzake onder meer de draag- en fourneerplicht van de echtgenoten met betrekking tot ‘de kosten der huishouding’. Deze formulering is breder en dat betekent dat *niet* alle kostenposten die tot de kosten van de huishouding ex art. 1:84 lid 1 BW moeten worden gerekend automatisch onder het toepassingsbereik van art. 1:85 BW vallen. Wat er dan wel onder valt, is daarmee echter nog niet duidelijk. Om te bepalen of verbintenissen zijn aangegaan ten behoeve van de gewone gang van de huishouding wordt in de literatuur uitgegaan van een zogenaamd *objectief* criterium met een *subjectief* element (zie bijv. E.J.M. Cornelissen in «*JPF*» 2024/119, p. 887). Door Huijgen en Reinhartz wordt in dit verband

bijvoorbeeld de volgende vuistregel gehanteerd: ‘Onder artikel 1:85 BW vallen die rechtshandelingen waarvan de handelende echtgenoot niet verwacht dat hij daarover eerst met de andere echtgenoot moet overleggen, en waarvan de ander ook niet verwacht, vooraf geraadpleegd te worden, omdat de omvang ervan zo gering is dat het gezinsinkomen of -vermogen dit makkelijk kan dragen.’ Zie W.G. Huijgen & B.E. Reinhartz, *De Bruijn. Het Nederlandse huwelijksvermogensrecht*, Deventer: Wolters Kluwer 2019, p. 56-57. Uit de lagere rechtspraak blijkt dat men hierbij kan denken aan de aankoop van een vaatwasmachine, vloerbedekking en een koelkast. Daarnaast kan worden gedacht aan de kosten van een telefoonabonnement en kosten die verband houden met de verzorging en de opvoeding van de tot het gezin behorende kinderen (zie bijv. Asser/Kolkman & Salomons 1-II 2023/169 met verwijzingen naar (oude) lagere rechtspraak). Belastingschulden vallen echter niet onder de reikwijdte van art. 1:85 BW (zie HR 21 mei 2010, ECLI:NL:HR:2010:BL2134, r.o. 3.3, BNB 2010/233, m.nt. J.W. Zwemmer).

Het voorgaande brengt met zich dat art. 1:85 BW in de praktijk geen grote rol speelt. Hoewel er veel van de hiervoor beschreven aankopen plaatsvinden, heeft het wetsartikel namelijk slechts betekenis indien de vordering van de schuldeiser niet direct bij de aankoop wordt voldaan en er bijvoorbeeld sprake is van koop op afbetaling (dit zal meestal een overeenkomst van goederenkrediet zijn; zie art. 7:84 lid 2 jo. lid 3 sub a BW). Hoewel het tegenwoordig heel gebruikelijk is om online goederen te bestellen en deze pas achteraf of in termijnen te betalen, gaat dat meestal om relatief kleine bedragen. In de recente lagere rechtspraak zijn dan ook vrijwel geen voorbeelden te vinden waarin art. 1:85 BW wordt toegepast of een belangrijke rol speelt. Een recent arrest van de Hoge Raad zou daar echter verandering in kunnen brengen.

III. HR 5 juli 2024: de reikwijdte van art. 1:85 BW

In de casus die aan deze uitspraak ten grondslag lag, speelde het volgende. Een man en vrouw zijn in 1985 buiten gemeenschap van goederen met elkaar gehuwd. In de periode van 30 juni 1998 tot en met 28 oktober 2005 is de man in totaal negen onderhandse geldleningen aangegaan met de gelduitleners/schuldeisers – een bevriend echtpaar – voor een totaalbedrag van ongeveer € 50.000. Omstreeks 2019 heeft de man in totaal € 26.500 afgelost, maar het restantbedrag stond nog open en sinds 2020 waren er geen verdere betalingen meer gedaan. Het stond in de procedure vast dat de helft van het in totaal geleende geldbedrag is besteed in het bloembollenbedrijf dat de man tot eind 1998 in de vorm van een vennootschap onder firma met zijn inmiddels overleden broer runde. De andere helft van het geld was besteed aan de kosten der huishouding van de man en de vrouw. De schuldeisers vorderden in deze procedure dat de rechter zowel de man als de vrouw zou veroordelen, ieder tot volledige terugbetaling van het nog openstaande bedrag. Volgens de schuldeisers was art. 1:85 BW op deze situatie van toepassing, zodat ook de vrouw als niet-contracterende

echtgenoot hoofdelijk aansprakelijk was voor de door de man gemaakte schulden.

Het gerechtshof Amsterdam oordeelde in hoger beroep – de man en de vrouw waren daar overigens niet verschenen – dat art. 1:85 BW inderdaad van toepassing was op de verbintenissen voortvloeiende uit de door de man afgesloten overeenkomsten van geldlening in de periode 2002-2005 (Gerechtshof Amsterdam 6 december 2022, ECLI:NL:GHAMS:2022:3450, r.o. 3.9). Daarbij woog het hof mee dat de man tegen de schuldeisers had gezegd dat het geld echt nodig was om de kosten der huishouding te kunnen voldoen; zo dreigde het echtpaar onder meer van elektra en telefonie te worden afgesloten. In cassatie wordt door het echtpaar vervolgens geklaagd dat het hof heeft miskend dat uit een overeenkomst van geldlening geen verbintenissen kunnen ontstaan ten behoeve van de gewone gang van de huishouding zoals bedoeld in art. 1:85 BW. Dat is geen gekke gedachte, want in een arrest uit 1915 oordeelde de Hoge Raad dat verbintenissen uit geldleningen in beginsel niet onder de reikwijdte van (een voorloper van) art. 1:85 BW vallen; het maakte destijds volgens de Hoge Raad niet uit of de geldleningen waren aangegaan om daarmee kosten van de huishouding te voldoen of niet (HR 17 december 1915, ECLI:NL:HR:1915:72, NJ 1916, p. 357-358).

De Hoge Raad heeft het cassatieberoep op dit punt echter verworpen. In navolging van A-G Rank-Berenschot overweegt de Hoge Raad in r.o. 3.2.2 het volgende:

‘Het hof heeft geoordeeld dat de door [de schuldeisers] verstrekte leningen zijn verstrekt ten behoeve van de gewone gang van de huishouding. Hetgeen het hof in rov. 3.8 heeft overwogen (zie hiervoor in 2.4) komt erop neer dat aan [de schuldeisers] kenbaar is gemaakt dat het doel van de leningen de gewone gang van de huishouding betrof en dat moet worden aangenomen dat de geleende gelden aan de gewone gang van de huishouding zijn besteed. In het oordeel van het hof ligt besloten dat [de schuldeisers] op grond daarvan redelijkerwijs hebben mogen aannemen dat de leningen (...) zijn aangegaan ten behoeve van de gewone gang van de huishouding. Dit oordeel geeft geen blijk van een onjuiste rechtsopvatting (...).’

De bovenstaande rechtsoverweging maakt duidelijk dat ook een verbintenis uit een overeenkomst van geldlening onder het toepassingsbereik van art. 1:85 BW kan vallen. Dat verbaast op zichzelf ook niet, aangezien er in de literatuur kritiek bestond op de uitsluiting van verbintenissen uit geldlening door het oude arrest van de Hoge Raad uit 1915. Zie bijv. R.P.J.L. Tjittes, *Bezwaarde verwanten* (oratie Amsterdam: VU), Deventer: Kluwer 1996, p. 11 en Asser/Kolkman & Salomons 1-II 2023/169. Daar komt bij dat de Hoge Raad in 2019 oordeelde dat eventuele schulden die zijn aangegaan om daarmee kosten der huishouding te betalen in beginsel ook als kosten van de huishouding in de zin van art. 1:84 lid 1 BW worden gezien. De vervolgstap naar toepassing van art. 1:85 BW op verbintenissen uit een geldlening lag daardoor al enigszins in de lijn der verwachting.

Het bovenstaande betekent onder meer dat de Hoge Raad in zijn arrest impliciet is teruggekomen van zijn arrest uit 1915; deze uitspraak noemt hij – in tegenstelling tot de A-G – overigens niet. Het arrest heeft daardoor tot gevolg dat het belang van art. 1:85 BW is toegenomen, aangezien schuldeisers die geldleningen hebben verstrekt aan één echtgenoot nu ook gebruik kunnen maken van de mogelijkheden die het artikel biedt. Dat laatste zal waarschijnlijk slechts het geval zijn indien de schuldeisers er ten tijde van het verstrekken van de geldlening van uit gingen of mochten gaan dat het geleende geld zou worden besteed aan de bestrijding van de kosten der huishouding (vgl. in deze zin de conclusie van A-G Rank-Berenschot 2 februari 2024, ECLI:NL:PHR:2024:119, par. 4.28-4.29).

IV. HR 5 juli 2024: art. 1:85 BW en verjaring

In cassatie speelde ook nog een tweede vraag. Deze vraag heeft betrekking op de verjaring van de rechtsvorderingen – met betrekking tot de vorderingsrechten – die de schuldeisers jegens de man en de vrouw hebben. De man en de vrouw verweerden zich namelijk ook met een beroep op verjaring (dat is noodzakelijk omdat de rechter op grond van art. 3:322 lid 1 BW niet ambtshalve het middel van verjaring mag toepassen). Ten aanzien van de vorderingsrechten jegens de man is het antwoord eenvoudig. De man is partij bij de overeenkomsten van geldlening, zodat art. 3:307 lid 1 BW (vijf jaar vanaf het opeisbaar worden van de vorderingen) van toepassing is. Maar hoe zit het met de vrouw die aansprakelijk is op grond van art. 1:85 BW? Het hof oordeelde in hoger beroep dat de algemene verjaringstermijn van twintig jaar uit art. 3:306 BW van toepassing was op de rechtsvorderingen met betrekking tot de vorderingsrechten die voortvloeien uit art. 1:85 BW. De wet bepaalt immers niet anders. Deze uitkomst zorgde echter voor de bijzondere situatie dat de verjaringstermijnen ten aanzien van de man en de vrouw verschilden, hetgeen natuurlijk onwenselijk is (zo ook A.J.M. Nuytinck, ‘Geldlening en gewone gang’, AA 2024/0757, p. 761). De Hoge Raad beslist dan ook anders dan het hof had gedaan. In r.o. 3.4.1 overweegt de Hoge Raad: ‘Art. 3:306 BW en art. 3:307 BW zijn opgenomen in titel 11 van Boek 3 BW. Art. 3:326 BW bepaalt dat de bepalingen van deze titel buiten het vermogensrecht overeenkomstige toepassing vinden, voor zover de aard van de betrokken rechtsverhouding zich daartegen niet verzet. Uit de totstandkomingsgeschiedenis van onder meer deze schakelbepaling volgt dat de wetgever het huwelijksvermogensrecht niet rekent tot het vermogensrecht waarop de bepalingen van titel 11 van Boek 3 BW zonder meer van toepassing zijn. De vraag die het onderdeel aan de orde stelt is dus in hoeverre art. 3:307 lid 1 BW zich leent voor overeenkomstige toepassing op de rechtsvorderingen die

[de schuldeisers] jegens [de vrouw] op grond van art. 1:85 BW hebben.’

In r.o. 3.3.4-3.3.5 voegt de Hoge Raad daaraan toe dat de ratio van art. 1:85 BW niet vergt dat ten aanzien van de niet-handelende echtgenoot – in casu de vrouw – een langere verjaringstermijn geldt dan de verjaringstermijn die op grond van art. 3:307 lid 1 BW geldt ten aanzien van de handelende echtgenoot – in casu de man – zodat volgens de Hoge Raad op de rechtsvorderingen van de schuldeisers jegens de vrouw de verjaringstermijn van art. 3:307 lid 1 BW overeenkomstig van toepassing is. Het gebruik van de schakelbepaling van art. 3:326 BW gaat overigens terug op het arrest van 23 december 2022, ECLI:NL:HR:2022:1936, NJ 2023/145, m.nt. L.C.A. Verstappen zoals besproken door A.G.F.M. Flos & J.L. Smeehuijzen in *JBN* 2023/19, p. 15-17. Ik laat dat hier verder rusten (zie nader H.J. Weijers, ‘Bevrijdende verjaring en het relatievermogensrecht. Over drie arresten van de Hoge Raad’, *EB* 2024/91, p. 243-248). Het komt mij tot slot wenselijk voor dat op de vorderingen jegens de man en de vrouw dezelfde verjaringstermijn van toepassing is (zo ook E.J.M. Cornelissen in «JPF» 2024/119, p. 889). Dit betekent wel dat schuldeisers snel moeten handelen om verjaring van hun rechtsvorderingen te voorkomen, maar de periode van vijf jaar biedt daarvoor voldoende ruimte.

V. Conclusie

Door het arrest van de Hoge Raad van 5 juli 2024 is het toepassingsgebied van art. 1:85 BW uitgebreid. Ook verbintenissen die ontstaan uit overeenkomsten van geldlening kunnen nu onder het toepassingsbereik van art. 1:85 BW vallen. Voor schuldeisers van een echtgenoot is dit een gunstige uitkomst van deze procedure en het is dan ook niet ondenkbaar dat schuldeisers met een hernieuwde interesse naar dit wetsartikel zullen kijken. Daarnaast heeft de Hoge Raad in het arrest beslist dat de verjaringstermijn uit art. 3:307 lid 1 BW zowel geldt voor de rechtsvorderingen ten aanzien van de vorderingsrechten die de schuldeisers hebben op de contracterende echtgenoot als de vordering die ze hebben op de niet-contracterende echtgenoot. Deze beslissing is voor schuldeisers minder gunstig, maar is wel het meest rechtvaardig aangezien er geen goede reden is waarom de schuldeisers de niet-contracterende echtgenoot gedurende een langere periode zouden kunnen aanspreken dan ten aanzien van de contracterende echtgenoot het geval is.

HR 5 juli 2024, ECLI:NL:HR:2024:1027

Over de auteur

H.J. Weijers

PhD-fellow Notarieel Recht Universiteit Leiden.